

„NAGYSÁG, JÓSÁG”

KARDOS ISTVÁN ÉLETE

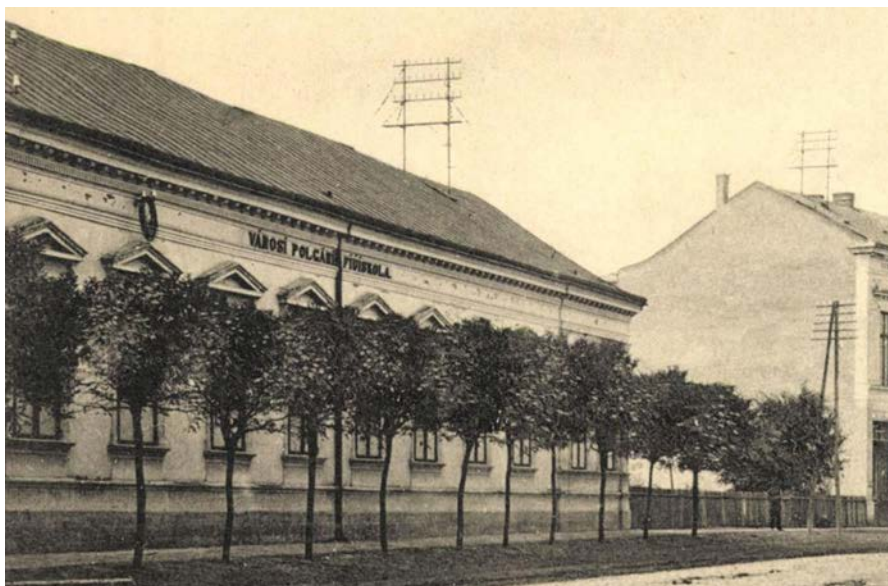

Összeállította:
Ilyés Gábor

Nyíregyháza
2019

Mindössze 45 életév – ebből 23 városunkban – adatott Kardos Istvánnak, aki „nem ennek a nyírségi városnak akácos utcáin született, bevándorló volt, de mégis az egész város gyászolta halálakor”. (Nyírvidék, 1929. május 4. 2.) **Szigetszentmiklóson** született **1884. augusztus 12-én**. Középiskolai tanulmányait a Debreceni Református Kollégiumban végezte, majd **1906-ban** szerzett tanári diplomát a Budai Elemi és Polgáriskolai Tanítóképzőben. Ugyanebben az évben **dr. Bartók Jenő** református lelkész hívására jött Nyíregyházára és lett az akkor létesített magán polgári fiúiskola tanára.

A **Polgári Fiúiskola** azzal a céllal nyitotta ki kapuit, hogy „pótolja a középfokú oktatást” és a tanulók szívébe „a gyakorlati élet iránt való szeretetet” csepegtessen. Az iskola első évnyitóján, 1906. szeptember 4-én 35 diák jelent meg. A tanítás az első évben a református elemi iskola egyik tantermében folyt, nehéz körülmények között, de a munka eredményesnek bizonyult, amit a tanfelügyelői iskolalátogatás is igazolt. A városi hatóság pártfogásába is vette az iskola ügyét: már az első év folyamán pénzügyi segítséget szavazott meg fenntartásához, majd a következő tanévben fenntartásába vette át. Ekkor lett a neve **Nyíregyháza Város Községi Polgári Fiúiskolája**. A város a Bethlen (akkori nevén Szentmihályi) utcán levő, 1893-ban épült iparos székházat vette meg és alakította át iskolai célokra. Az 1908–1909-i harmadik tanévet már itt kezdte el a fokozatosan bővülő létszámú intézet.

Az iskola első igazgatójává Kardos Istvánt nevezték ki, aki **1922-ig** látta el ezt a tisztséget. Szakképzése nyelvtörténet tudomány volt. Igazgatása alatt nagy népszerűsége lett az iskola, amely 1924-ben már 430 tanulóval büszkélkedhetett. Az iskola kebelében ifjúsági önképzőkör, Bethlen Gábor nevét viselő cserkészcsapat és Vöröskereszt Egylet is alakult, amíg ő volt az igazgató.

Kardos István az iskola vezetése mellett más igazgatási feladatokat is ellátott. 1912-ben Kégly Szerénától vette át a Jótékony Nőegylet által fenntartott női ipariskolát, s az igazgatóságot 1919-ben adta át Trajtler Annának. Ugyancsak 1912-ben szervezte meg a Kereskedők és Gazdák Körének támogatásával az egyéves női kereskedelmi szaktanfolyamot. Ez 1918-ban az akkor létesített fiú felsőkereskedelmi iskola szakirányú vezetése alá került, majd később a gróf Széchenyi Istvánról elnevezett középiskola tagozataként működött még évtizedeken át. Gyors- és gépíró irodai adminisztrátorokat, titkárnőket, könyvelőket képzett a város üzleti életének zavartalan működése érdekében.

Az iskolaszék a minisztérium hozzájárulásával 1922. november 16-tól a tanév végéig szabadságot adott Kardos István igazgatónak, kit a fenntartó város képviselő-testülete a **kultúratanácsosi** teendőik ellátásával bízott meg. Nyíregyházának eddig nem volt olyan tanácsnoka, aki főfeladatként foglalkozott volna a városi iskolaügyekkel. A húszas évek elejére azonban nem volt elegendő a képviselő-testület bizottságaként működő iskolaszék ilyen célokra, hiszen már több községi fenntartású elemi iskolája volt a városnak, s immáron két polgári iskolája is. A háború után növekedtek a szociálpolitikai gondok is, így 1923-ban megszervezték az önálló kultúratanácsosi állást. A közbizalom egyhangúan Kardos Istvánt kívánta erre a posztra, eltekintettek a jogi képesítéstől és a tanári oklevelet fogadták el az iskolai és a szociális ügyek felelős vezetéséhez.

1921–25. között a Bessenyei Kör ügyvezető titkári feladatait is ellátta. Egy-egy kiválóbb helyi irodalmár bemutatására irodalmi matinékat szervezett, és bevezetőiben afféle kis esszékben jellemezte pl. Sasi Szabó László, Vietórisz István, Vertse K. Andor munkásságát. Máskor három új szabolcsi poétát ajánlott a közönség figyelmébe Tartallyné Stima Ilona, ifj. Radványi Sándor és Balla Ferenc személyében. 1925-ben Fuchs Józsefnek 100 oldalas verseskötetéhez írt ajánló előszót. 1926-ban két praktikus füzetet adott ki. Az egyik Fényes Eleknek még a szabadságharc előtt gyűjtött, majd kötetben 1851-ben publikált adatait mutatja be. A másik egy krónikás összeállítás Nyíregyháza fejlődése címmel. 1927 januárjában megírta a Jótékony Nőegylet 75 évének történetét. A Debreceni Szemlében alapos tanulmányt közölt több képpel, Benczúr Gyula és Nyíregyháza kapcsolatáról. Élete utolsó évében szerezte meg a II. József korabeli térképek minket közelebről érdeklő szelvényeinek fotómásolatait a városi gyűjtemény részére. Bessenyei Asztal névvel szervezett baráti társaságot, ez később Nyíregyházi Irodalmárpártoló Társasága címen szerepel a Nyírvidéken, majd Nyíregyházi Írók Társasága lett e kis csoport elnevezése. Kardos – élete utolsó hónapjaiban is – választás nélkül is elnöke, lelke az összejövetelnek.

A sokoldalú, tevékeny férfiú **1929. május 1-jén** hunyt el, a városháza dísztermében ravatalozták fel. Halálát követő napon, május 2-án volt a temetése. Olyan végtisztessége volt, amilyenhez foghatót nem látott Nyíregyházán ez a generáció. Ott volt a város a maga egészében. Kardost vezéreknak, fejedelmeknek kijáró csodálatos ünnepélyességgel temették és az ünnep fenségét nem dísz, nem dekoráció, hanem a felvonult polgárság hatalmas egysége adta meg, az az egy akarat, amellyel az ezrekre menő sokaság elkísérte a szeretett embernek koporsóját a sírig. Az egyházi, katonai, polgári társadalom előkelőségei, a rendőrség, a hivatalok, egyesületek tisztikara, a Városi Dalegylet zászlós csapata, cserkészek, diákok, az iskolák igazgatói, a tanári és tanítói kar, a közönség valamennyi társadalmi rétegének képviselői zsúfolásig megtöltötték az udvart. A vármegyei tisztikar élén a főispán, az alispán és a főjegyző jelent meg. A városi tanács és a tisztikar a polgármester vezetésével vonult fel. A koporsó mellett az összetört szívű özvegy, a kisfiú, a család Nyíregyházára érkezett tagjai voltak. Dr. Bartók Jenő mondott magasan szárnyaló, mélyen megható ima keretében Kardos Istvánt jellemező erővel megrajzoló beszédet. A megható ima után dr. Járossy Sándor a Nyíregyházi Ügyvédi Kamara elnöke mondott Nyíregyháza képviselő-testületének nevében beszédet. Végül Szohor Pál búcsúbeszédében kijelentette: *„Meghalt a város szíve...!”*

Kardos István emlékezete

A képviselő-testület 5000 pengős alapítványt létesített emlékének őrzésére a város középiskolai tanulóinak kiírt irodalmi versenypályázatok évenkénti díjazására.

1932. június 12-én ünnepelte a város polgári fiúiskolája alapításának 25. évfordulóját. Ez alkalomból az iskola udvarán leleplezték az intézmény első igazgatójának, és a névadójának, Jókai Mórnak a mellszobrait, Berky Nándor szobrászművész alkotásait. Kardos István szobrát az 1950-es évek elején az iskola padlására vitték, majd később elpusztult. Jókai Mór mellszobra még ma is áll az iskola udvarán.

Síremlékét **1940. május 3-án**, Kardos István temetésének 11. évfordulóján állították fel az Északi temetőben (II. parcella 7. számú sír). Ez alkalomból dr. Vietórisz József elszavalta a Kardos Istvánról írt ódáját. A 200 centiméter magas, fekete svéd kőből készült síremlékre az eredeti tervek szerint Kisfaludi Strobl Zsigmond készítette volna el Kardos bronzdomborművét, ezt azonban nem ő, hanem **Berky Nándor** szobrászművész valósította meg. A város első kultúratanácsosának a portréját ábrázoló domborművet 1942-ben helyezték el a síremléken.

Festménye a városháza első emeletén látható.

NYÍRVIDÉK.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy hóra 250 pengő. Negyedévre 750 pengő.
Külföldi levelezőknek és távollékoknak 20% engedmény.

Alapította JÓBA ELEK
Főszerkesztő: Dr. S. SZABÓ LÁSZLÓ.
Felelős szerkesztő: VERTSE K. ANDOR.

Szerkesztőség és kldóhivatal:
SZÉCHENYI-UT 9. SZÁM.
Telefon szám 139. Postacheque 29654.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Kardos István

Május elseje. Fekete májusfát állított a sors a nyiregyházi otthonok elé ennek a gyászféltől tavasznak reggelén: egy hír fogadta az otthonukból kilépő nyiregyháziakat: meghalt Kardos István kulturtanácsnok, meghalt a szeretet, jószág, tisztesség embere. »Az első hír, mely a szót kimondta önönhangjától visszadöbbsenve. Lehetséges-e, kérdeztük, szabad-e megtörténni annak, hogy a jószág napja elé fekete felhő toljon, ami kor úgy fájnak a szívek a szeretetlenség hidegében, szabad-e elfogni az élet tiszta forrását, amely úgy áradt csillanó, kristályos patkázással át az utakon, mint a hinduk szent folyója, amelyben felujul a lélek? Szabad-e elfojtódni az élet vízének, amely gyógyította a sebeket, amikor az élet töviskoszorúja vért serkent a jók, az igazak homlokán, amikor annyi seb saját sikoltóan, amikor annyi szegény esd segítséget, gyógyítást, annyi bánat vár vigasztalást a szeretet evangéliumától. — Lehet-e, szabad-e ennek megtörténnie? Elnémulhat-e az ő szavának szelid hárfazengése, amely az Assisi alázatos, tiszta, fenkölt szeretetét sugallta, amikor megszólalt, hogy hintse a szeretet rózsáleveleit, hogy csendesítsen, megnyugtasson, egyensúlyozottságot adjon a béke zsolozsmájával...

Vasárnap délután a tavasznap életkedvet fakasztó varázsában ott láttuk még a kórház udvarán molsolygón, boldogan, hálásan a kórház, az orvosi kar, az ápolók kedves nővérek üdítő, tiszta jószágá iránt — szereteti körében a gyógyulás megbékéltető hitével s mára halála híre döbbsen meg. Kardos István a tiszta szülői szeretet, önzetlen barátság, az apostoli lemondással vallott kötelességtudás a cselekvésekben élő és alkotó valóság és hazaszeretett eszményi embere nincs többé.

»Folyjatok könnyüim, folyj Te forró patak, — sirassátok az életet, a csillagok hullását, virágok hervadását, tavaszok, szépségek tovatűnését, melódiai szerzetföslását a szárnyaló szélben, sirassá-

tok a Hősök tragikus porbahullását, Siegrídek halálát.

A Szeretet, Jószág, Tisztesség fájáról letört a legszebb virágosság, meghalt Kardos István.

Es sirat Nyiregyháza, rég nem siratott így halottat. Kardos István halt meg és magával vitt egy darabot minden szívből. A szegényekéből a nyomortanyákról, a paloták embereiből. Iskolák, egyesületek, jótékony intézmények, kisdiákok, felnőtt tanítványok, felekezetek mind, sorra érzik, hogy az övéké volt, mindenké volt, a Jószág, a Szeretet, az Igazság eszméjéé volt Kardos István.

Ott van a ravatala a város háza tanácstermében. De mintha megnőne a fekete koporsó. Sulya, keresztje, fájdalma mánehezül a városra. Nyiregyháza tartja Kardos István koporsóját. Egész Nyiregyháza egy ravatal ma és égő szívek, égő könnyek csillára ég körötte.

Ma mindenki róla beszél. Megrebbenő könnyes szemmel mondják az emberek: Jó ember volt nagyon jó ember. Nem ismertünk hozzá hasonlót. Szerette mindenkit, szeretett mindenkit... Mélyről, a lélek tiszta, zavartalan, igaz mélységéből jön a szó és könny, mikor őt sajnálják, mikor őt siratják.

A legdrágábbat adják, mikor róla beszélnek, ő is azt adta, ami legdrágább kincse volt: szétszórtotta szíve aranyait, szétszórtotta szívéét.

De Amicis: li luore

A virágok szigetén, Szigetszentmiklóson született 1884-ben. Az ősi kollégiumban, Debrecenben tanult. A polgári iskolai tanárképző főiskolát, a Paedagógiaiunort 1906-ban végezte. Hegyemgi Kiss Áron, a kiváló pedagógus igazgatta akkor a hírneves intézetet. 1906. őszén került Kardos István Nyiregyházára, ahol dr. Bartók Jenő ref. lelkészrel megszervezték a polgári fiúiskolát, amely a ref. elemi népiskola egyik tantermében nyílt meg és 1907-ben megkapta a nyilvánossági jogot, majd ugyanebben az évben városi polgári iskola lett.

Az iskola fiatalos lendülettel, a modern pedagógia szellemében kezdte meg működését és Kardos István, az iskola igazgatója volt a fejlődés friss irányítója, a fiatal iskola szíve-lelke. Tanítványai, majd tanártársai rajongva szerették. Bölcs derével, a szeretet csodatevő varázsával, a kötelességen felül teljesített munka inspiráló hatásával állt Kardos István a rövidesen állandó hajlékot nyerve iskola élén 1922-ig, amikor a város képviselőtestülete meghívta a kulturtanácsnoki állásra, hogy a másfél évtizeden át felismert nagyszerű kvalitásait, szervező erejét, idealizmusából táplálkozó emberfeletti munkaenergiáját, kultúrvágyának, szociális életereinek lendítő erejét, a város kulturális és szociális fejlődésének érdekében az élre állítsa.

Az 1908—1909. iskolai évről adja ki Kardos István a polgári fiúiskola első értesítőjét, amelyben »iskolánk és a modern pedagógia« c. cikkéből felénk forognak nagy szívének életet, virulást, boldogságot zsendítő fény sugarai. Az ő lelkével, világnézetével rokon De Amicis Edmondo Il Cuore c. művéből indul ki. »A Szíve« irodjának szavait idézi:

— »De Amicis Il Cuore című művének bájos sorai jutnak eszembe — írja Kardos István — valahányszor az iskolás gyermekek seregét látom sietni az iskolába.

A kicsinyek tipegése, kik öntudatlanul is egy nagy eszme, az ember művelődés szolgálatában állanak, a nagyobbak vidám találkozás, beszélgetése, kiknek az életben reájok váró munkáról, kötelességeikről csak boldog sejtéimük van, olyan megható, olyan megindító...

Majd a nevelés ügyének modern problémáit sorra véve így fejezi be cikkét: »De bármily tudományos apparátussal vizsgáljuk a családi nevelés ügyét, úgy érezzük, úgy látjuk, hogy a családi nevelés maga az édesanya. Az édesanya feltű gondossága, körültekintő figyelme, tiszta szeretetében felolvadó önzetlensége, nemcsak a kis gyermekek gyámola, vezetője, de a felnőtt, az élet harcával küzdő embernek is báto-

ritója, lelkének megnyugtatója az anya képe, mely olykor fel-felűnik előtte.

Mi Amicis szavait szeretnők kinek-kinek szívébe vénsi:

»Ne feledjétek el: az iskola is anya.«

A tisztaszeretettben felolvadó önzetlenség..

A tiszta szeretetben felolvadó önzetlenség — szívének önfeláldozó szeretete lobogott Kardos Istvánban a pedagógusban, majd a kulturtanácsnokban, az édesapában, aki az élet fáradsalmaiban otthonában kis fiacskája mellett, játékos, kedves, meghitt örökökben talált megnyugvást; a barátban, aki odaadó egész szívvel és jószággal szerett, a közhivatalnokban, aki a közt, szerett városának ügyét emberetstvérei javáért, minden hiúság, jutalom, elismerésváras nélkül szolgált, a munkatársban, aki áldozatos szeretettel kereste az alkalmat, hogy társaiával vállalt munkáját szolgálja az ügyet, aki soha el nem felejtethető odaadással állt feljebbvalója mellett és szíve vértjével védett minden igaz ügyet.

Carlyle az élet hőseiben meglátja a központi lángot, az emberfeletti ember magasságára edző, feszítő eszmesugárzást. Ez az eszme égett, fűtött, ösztönzött Kardos István hősi lelke mélyén, míg lángolásában el nem égett a gyöngye testi. Az evangéliumi, áldozatos, szelid, az önzetlen, áldozatos szeretet központi ereje volt lelkének hatalma, alkotásokra inspiráló ereje.

Láttuk szervezői készségében, a Bessenyei Kőr nagyszerű eredményeiben, sikeres ünnepek rendezésében, lelkes meggyőzőni tudó előadói tiszttségében, láttuk, miként melengeti szelid jószágának napsütésében a hozzá forduló szegényeket, betegeket, a szegényház esetlejtjeit; láttuk hivatalában, láttuk a fórumon, ahol szerényen elrejtőzni igyekezett mindig az utolsó helyre, de ahol az ő szeme, az ő szava, az ő gesztusa volt a legközelebb a halhatatlansághoz, az Ur-hoz, akiről az Újszövetség szól:

Nagy pünkösdi cipővásár!

Női fekete pános- és fűzős cipő	14.50 P-től	Női drapp, pános a legdivatosabb modellek	24.—, 26.—, 28.— P	Férfi fél divatcipők	19.—, 22.—, 24.— P
Női barna divat pános cipő...	17.50 "			Férfi fél bagaria cipő ...	24.—, 26.— P
Női drapp " " " "	19.50 "	Férfi, fiu sevrax cipő lakk orral	22.— P	Férfi fél lakkcipő...	29.— P
Női lakk " " " "	22.— "				

Szandálok gyönyörű kivitelben beérkeztek. — Női vászon cipők, drapp, szürke, fehér, fekete P 10. Gummi- és bőrtalpu tenniscipő nagy választékban. — Kigyó, gyík és krokodil cipő ujdonságok

Lichtenberg Cipőáruházában Nyiregyháza, Zrinyi Ilona-utca 1. Telefon: 351.

Láttuk és követni igyekeztünk. Ot. Nevelő maradt a közélet zsi-vájában is, csendes, szeretettel mosolygó, békéltető, Szépszó nevelő, akinek közelségében az oázis üdítő erejét, a Szépség és Jóság költészetét éreztük és a Vegtelenység dallamát hallottuk. Életformáló, apostoli lélek volt. Életének evangéliuma élet maradt akkor is, amikor sírjához záránk dokolunk, hogy megbékéljünk a Rágondolásban, hogy erőt, szárnyat, lendületet kapjunk az eszményekért való küzdelemhez.

Az utolsó napok

„Gondolatok reám szeretettel, tartások meg jó emlékekben. Ezt mondotta tisztviselőtársainak Kardos István, amikor három hét tel ezelőtt sorra látogatta őket. A kórházba készült. És... búcsúzott. Már éveket ezelőtti látszó-cak rajta a fáradtság, kimerültség jelei. Idegze, szíve-kifáradt abban az önmagát elégető, csak a más javáért küzdő; sokszor tragikusán súlyos akadályokkal találkozó munkában, amely a város kulturális és szociálpolitikai ügyosztályában ránehezült. — Sokan mondják: talán pihentetőbb, megnyugtatóbb lett volna, ha az iskolánál marad. Lehet, de ne feledjük, hogy a kiválasztottakat el-hívja a köz, magához sodorja az élet. Akinek küldetések hite él a lelke mélyén, enged a hívó szó-nak, amelyben embertársainak segítségkérését hallja. Elvetik a jövendő rejtő csirát a földbe és a mag örömmel eszik azt, hogy fel-sarjadjon az új élet. Kardos Ist-vánt kérve-kérték, menjen pihenés-re, szabadságra. Halogatta, a munka vágya peszdült benne, a kö-teleességtudat hősi ereje ott tar-totta az íróasztal mellett.

A nyomorenyhítő akció az ő jó szívének sugallatára indult meg, de az akció izgalmi végképp ki-merítették. Három hónapi szabad-ságot kért. Először életében. A halála szomorú dokumentálása ana-nak, hogy kitartott, kitartott a végsőkig. Mindhalálig.

Három héttel ezelőtt orvosai, dr. Spányi Géza és dr. Sarvay Elek tanácsára a kórházba ment. A pihenés, a magány, a kórházi ápolás csodát tett. Arca teljesebbé, vonásai nyugodtabbá lettek. Élet-kezdve, hite, vidámsága visszatért. Olvasott, rádiót hallgatott. Új életprogramról beszélt. Ugy, volt, hogy hétfőn, április 29-én haza-megy, néhány napig otthon lesz, aztán Balatonfűredre utazik pihenés-re, szanatóriumi kezelés-re, gyógyulásra... új életre. Hétfőn délután szinte csapongó kedvvel érkezett haza. Bejárta lakását. Ke-zébe vette kedvelt könyvét. Me-leg szemével boldogan simogatta az édes otthon, játszott, zongor-ázott, tapsolt, örült kis fiával, Tamáskával.

Hétfőn este maga fektette le kis fiát. Ejjel arra riadt fel családja, hogy rosszulérről panaszkodik. — Kisfia orvosért szaladt. Dr. Spányi Géza szinte futva jött. Eret kellett vágni, de aztán megkönny-nyebbült a beteg. Eljött kezelő-orvosa, Sarvay dr. is, aki kedd reg-gelig ott maradt betegágya mel-lett. Keddre, ugy látszott, muló volt a rosszullet, de az esti órák-ban nagy erővel lépett fel az agy-vérzés. Dr. Kovács László orvos a hűsleges jóbarát virrasztott mel-lette. Éjszaka agonizálni kezdett. Hajnalban megállt a szív, az á-dott jósa-gu szív, mely drága volt, nemes volt, mint a Grál kelyhe, mind a halhatatlan művészek szí-ve, mint az »Il Cuore«, amelyről kedvelt írójá, De Amicis Edmon-do ír.

Ravatal a városháza nagytermében

Szerdán, a reggeli órákban ter-jedt el Kardos István tragikus ha-lálának híre, amely mindenütt fájdalmas részvétet, megdöbbenést kel-tett. Dr. Bencs Kálmán polgármes-ter, Szóhor Pál főjegyző, a tanács tagjai a halottas házhoz siettek és égő fájdalommal sírva álltak körül Kardos István holttestét és vigasz-taló szóval igyekeztek enyhíteni az özvegy és a kis árva fájdalmát.

Jöttek a barátok, zokogva tettek virágukat a legdrágább barát szívé-re. Délben fekete érckoporsóba he-lyezték a halottat, a város nagy ha-lottját. Jött a gyászkocsi és vitte Kardos Istvánt a városháza felé, hivatala felé. Milyen szomorú ez az utolsó út. A gyászkocsi oldalánál diszruhás hajduk sorfala lé-pett, a koporsó nyomában a meg-tört, könnyes munkatársak, Bencs Kálmán polgármester, a tanács tag-jai.

A fekete drapériával, pálmák-kal díszített ravatalon, a városháza nagytermében pihen Kardos István. Nem messze tőle ott van az árván maradt hely a tanács el-nöki asztalánál. Ha oda tekintünk, halljuk szavának szívhez szóló ze-néjét, amellyel a kultúra, a szociá-lis intézmények érdekében szót emel. Most hallgatón csukódnak össze ajkai és a zárt vonal mögöl a halál titka sötétedik felénk. De mi fényleni látjuk ezt az arcot, a szent ember glóriáját látjuk fe-lette.

Fehér székfü, három piros ró-zsa a ravatalon, Kardos Istvánnak barátai üzennek. Feje mellett kis fia fényképe. A ravatalnál az első koszoru Bencs Kálmán és fele-ségéé az elvesztett, a pótolhatatlan, az odaadó, a sűrű hű munkatársnak. Ott van az ibolya koszoru, Rakovszky Iván dr. koszoruja. A város képviselője táviratban jelen-tette, hogy részvesz a temetésen. A hófehér szallagos koszoru Szó-

hor Pál és felesége küldte. Török Gyuláné, a városi tanács, képvise-lőtestület, a közönség, ismerő-sök, barátok, a család, a testvé-rek, az édesanya... koszoruja. — Diszruhás hajduk, cserkészek áll-nak őrséget. A tanácsstagok fel-váltva vannak jelen. Es jönnek sorra a koszoruk és megindul a zárandoklás a ravatal felé. Jön a perifériák népe, jönnek a szegé-nyek száza, és jön a város munden társadalmi rétege, felekezete és a templomok harangjai, az is-kolák, közintézmények fekete zászló-nak lengése hirdetik, hogy sir az egész város, mert szerette az egész város azt, akinek szeretete mindent átfogó szívárványfíval najlott Nyíregyháza fölé, amely városért élt és halt, mely városnak negyedszázadon át hű fia volt.

A siratók között ott vannak az íróttal munkásai, ott van a Nyír-vidék szerkesztősége és minden munkása is. A tollat művészi ihlet-tel forgatta, a szónoki hatás mes-tere volt Kardos István, évtizeden át munkatársa a Nyírvidéknek.

Irányította, szeretettel, jóssággal, a köz érdekeinek átérzésével, a sajtó erejének tudatában, a sajtó munkásainak megbecsülésével in-formálta lapunkat és az ő sugal-latára mindig frissen szántott a toll, mert tudtuk, hogy eszmék buzáját vetjük az ő szavai nyomában. Csak ez az írás volt fá-jó, ez az utolsó beszámoló volt köny-nyes, kibékíthetetlen. De köny-nyecinken át az eszmék fényébe von-tan állás előttünk: Kardos István és ha letöröltük könyvünket, »me-gyünk a jobb s nemesebb lelkek útján, a Te utadon«. Es hogy Te mar ott vagy előttünk: bizton te-kinthjük mely árunk éjjelét is...

Kardos Istvánt az Északi teme-tőbe viszik ma délután fél 4 óra-ko-rt. Időiglenesen helyezik el. Bencs Kálmán polgármester az új

temetőrendezési terven kijelölte az ő leendő nyugvóhelyét. A bejárat dí-szes köröndjében, rózsalugások kö-zött fog pihenni. Rózsák között van a helye az ő koporsójának, rózsák között, amelyek a szeretet eszmé-jének győzelmét hirdetik a földön.

A gyászjelentések, amelyek Kar-dos István halálát hirdetik, a kö-vetkezők:

A család jelentése:

Özv. Kardos Istvánné, Tamás fiával az árván maradt feleség és gyermek, özv. Kardos Győ-zőné a megtört szívű anyja és Kardos Ferenc a bánatos test-vér az összes rokonság nevében is mélyesleges bánattal jelentik, hogy a jó férj és édesapa, gyer-mek és testvér Kardos István városi tanácsnok családjának és a közügyeknek szentelt munkás életének 45-ik, boldog házassá-gának 22-ik évében folyó év május hó első napján, reggel 4 óraker rövid szenvedés után visszaadta jósságos lelkét Terem-tőjének.

Drága halottunkat áldásos munkásságának színhelyéről, a városháza épületéből folyó évi május hó 2-án, csütörtökön dé-lután fél 4 óraker fogjuk a re-formátus egyház szertartása szer-int az Északi temetőben örök nyugalomra helyezni.

Nyíregyháza, 1929. május 1-én,
Emlékét örökké megőrizzük!

Nyíregyháza város gyászje-lentése:

Nyíregyháza r. t. város kép-viseelőtestülete, iskolaszéke, ta-nácsa és tisztviselőikara fájdal-mas érzéssel jelenti a város kö-zönségének, hogy áldott szívű tisztviselője Kardos István vá-rosi tanácsnok folyó évi május hó elsején reggel 4 óraker, 45 éves korában, rövid szenvedés után elköltözött az élők sorából.

A szegényeket és elesetteket magába foglaló szív megszünt dobogni. Kihűlt az az áldott kéz, mely oly buzgón simogatta a szenvedőket. Árván maradtak kulturális és népjóléti intézmé-nyeink. Alig mult el hat eszende-deje, hogy a tanári pályát fel-cserélve, az egész város tanü-gyének és jótékonyágának szol-gálatába állt: mégis örök életű emléket alkotott magának. Lelke tovább él a szegények és bete-gek imáiban.

Hűsleges társunkat áldott mun-kásságának színhelyéről, a Vá-rosháza épületéből folyó hó 2-án, délután fél 4 óraker kísé-rjük örök nyugalomra az Északi te-metőben kijelölt diszír helyre.

Nyíregyháza, 1929. évi május hó 1-én.

Mindeneket magába foglaló nagy szivedet egyaránt áldják szegények és gazdagok.

A kereskedelmi iskola a követ-kező jelentést adta ki:

A nyíregyházi város felső ke-reskedelmi iskola felügyelő bizott-sága, tanári kara és tanuló ifju-sága mely megdöbbenéssel jelenti, hogy az iskola megalapításának egyik buzgó munkása, felügyelő bizottságunknak lelkes tagja, is-kolai ügyeinknek jóakaratu elő-adója, a jó barát, a nemesszívű igaz ember Kardos István vá-rosi kulturtanácsos minden igaz

HARRY LIEDTKE		
SZOMBATON VASÁRNAP	PÁROSAN SZÉP AZ ÉLET	SZOMBATON VASÁRNAP
AZ APOLLOBAN	SAMBA AZ ŐSERDŐ HŐSE	AZ APOLLOBAN
A két szenzáció 17 felv. egy műsorban		

APOLLO		
Csütörtökön	ZOLA EMIL	Pénteken
örökbecsű regénye filmen		
A PÉNZ		

A mai idők regénye 14 felv. — Rendezte: Marcel L. Herblie
BRIGETTE HELM és ALFRED ABEL a főszerepekben
Rendes helyárak.

Szombaton	HARRY LIEDTKE	Vasárnap
legújabb attrakciós filmje		

PÁROSAN SZÉP AZ ÉLET		
Két életvidám fikó mulatságos kalandjai 10 fejezetben		
SAMBA, AZ ŐSERDŐ HŐSE		
Film-dráma a legsötétebb Afrikából 7 fejezetben, eredeti felvételekkel		
Előadások kezdete: hétköznap 5. 7 és 9 óraker		

ügyért lelkesedő nemes szíve május 1-én, reggel 4 órakor megszünt dobogni.

Nem tudjuk mit sirassunk benne inkább, a lelkes vérbeli tanárt, ki mikor díszes állásába került, akkor is büszkén vallotta magát a tanügy munkásának. Sirassuk benne iskolánk igaz barátját, ki velünk érzett minden örömmünkben, bánatunkban, s ki csak akkor volt boldogtalan, ha nem tudta úgy előbbre vinni intézetünk ügyét, mint ahogy szeretett volna.

Amin ő annyit dolgozott, az iskola új épülete előtt, vagy utóbb, de meg lesz. Márványtáblán aranybetűkkel fogjuk hirdetni a késő utódoknak az ő hervadtatlan érdemeit, addig pedig szívünkbe zárjuk emlékét. Az ő példás, értékes életét odaállítjuk ifjainknak követendő példának, hogy ha minden magyar ember úgy teljesíti kötelességét, akkor bizhatunk Magyarország feltámadásában.

Nemes lelked velünk marad, fáradt testednek kívánunk csendes, nyugodt pihenést! Isten veled jó barát, Isten veled!

Nyiregyháza, 1929. május 1-én.

A polgári fiúiskola gyászjelentése:

A községi Jókai Mór polgári fiúiskola tanári kara mélyesége fájdalommal jelenti, hogy az intézet alapítója és 16 éven át volt igazgatója Kardos István Nyiregyháza r. i. város kulturánácsosa f. évi május hó 1-én elhunyt.

Benne iskolánk igazi atyját és pártfogóját, mi pedig pótolhatatlan barátunkat gyászoljuk.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Nyiregyháza, 1929. május 1-én.

T.

DIADAL

Május 2-án, osztótorokón

Csak 1 napig! Csak 1 napig!

2 órás kacagás

Al nimfa 2 felv.

Pardon tévedtem 2 felv.

Minta farm 2 felv.

Nem vagy legény Berci 2 felv.

Eton és Zseton 2 felv.

Amikor a papák sportolnak 2 felv.

Botrány a színházban 2 felv.

Grandsa 1 felv.

Tengerek vandora 1 felv.

Az előadásunkat 7 lagu saját zenekarunk kíséri.

Következő műsorunk!

Heltai Jenő híres vigjátéka

A naftalin

Conrad Nagel: Razzia

Megérkezett a különféle gyártmányú, elsőrangú

Tennis ütő

Davis, Slazenger, Darsonnal, Hammer, Kehring, Gordon.

A Tennis Szövetség által játszásra elfogadott Slazenger és Dunlop labdák Pálya felszerelések.

Blumberg Nyiregyháza
2312-10

A Kanschabolcsvármegyei csoportjának választmányi ülése

(A Nyírvidék tudósítójától.)

A Közzolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének szabolicsvármegyei törvényhatósági választmányára április hó 30-án délután 4 órakor a pénzügyigazgatóság tanácstermében látogatott választmányi ülést tartott.

Tóth Bálint elnök ismerteti Rakovszky Iván dr. Nyiregyháza város országgyűlési képviselőjének a választmány elnökehez intézett levelét, melyben közbenjárását igéri meg a legégetőbb tisztviselői sérelmek ügyében, majd Luka Jenő főtitkár tette meg jelentését.

Megdöbbenő képekben tárja fel a közzolgálati alkalmazottak nehéz helyzetét, ismerteti a legfájdalmasabb sérelmeket, melyekre a tisztviselő társadalom minden ígéretések dacára hasztalan vár orvoslást.

Indítványára a választmány a következő határozati javaslatot hozta:

A Kanschabolcsvármegyei törvényhatósági választmányának erkölcsi kötelessége reá mutatni arra az elégedetlenségre, melyet a közzolgálati alkalmazottak illetményének az arányértéktől koránhoz viszonyított alacsony volta és a pengő vásárlóképessegének állandó csökkenése és így az illetményeknek a létminimumon aluli állása idéz elő.

Reá mutatunk arra is, hogy a tényleges és nyugdíjas közalkalmazottak illetményeinek felemelése nemcsak a közalkalmazottak érdeke, hanem közérdek is és épen azért ennek a kérdésnek mielőbbi megoldását az ipari, kereskedelmi érdekeltségek is sürgetik, mert tudatában vannak annak, hogy evvel az ipar, kereskedelem és mezőgazdaság helyzete is javulni fog, mert

a tényleges és nyugdíjas közzolgálati alkalmazottak részére juttatott minden fillér a magyar kereskedőhöz, iparoshoz és mezőgazdához jut.

Tehát midőn megállapítja törvényhatósági választmányunk a tényleges és nyugdíjas közzolgálati alkalmazottak súlyos anyagi helyzetét és az illetmények rendezésének a közérdek által is kívánt voltát, — ismételten és nyomatékosan sürgeti az illetmények általános rendezését, a családi pótlékna és lakáspénznek megfelelő összegben történő megszabását és a fennforgó sérelmek sürgős orvoslását.

Elhatározta a választmány, hogy a szövetség központi elnökségét felkéri, hogy a helyzetjavítás érde-

nyilvánosságuk biztosítását. De ha e kívánságaink egyikét sem kében haladéktalanul lépjen közbe a kormánynál. A határozati javaslatot külön irat kapcsán megküldi a vármegye főispánjának és a vármegye országgyűlési képviselőinek, valamint felsőházi tagjainak és felkéri őket a tényleges és nyugdíjas közalkalmazottak helyzetjavítása ügyének támogatására.

Végül felkéri a helyi sajtót arra, hogy a közalkalmazottak súlyos helyzetével külön cikkeket foglalkozzon, a választmányi ülés lefolyásáról pedig a budapesti napilapokhoz közleményt küld be.

A nagy tetszéssel fogadott főtitkári előterjesztés után Soós József pénztárnok a pénztári jelentést olvasta fel, amelynek során elhatározta a választmány, hogy lépéseket tesz az irányban, hogy a Kansch tagjai tagsági díjuk fejében a Kansch hivatalos lapját pontosan megkapják.

Walter Géza dr. h. főtitkár indítványára elhatározta a választmány, hogy felir a központi elnökséghez a vándorgyűlési hozzászólások korlátozása tárgyában. Lehetséges állapot az, hogy a budapesti hivatalos szónokok másfél-órás beszéde miatt a vidéki kiküldöttek szóhoz nem juthatnak. Korlátozni kell a felszólalások időtartamát kivétel nélkül minden szónokra nézve 15 percre és akkor a vidék is elpanaszolhatja sérelmeit az országos vándorgyűlésen.

Több kisebb jelentőségű ügy letárgyalása után a választmányi ülés délután fél 6 órakor véget ért.

— Móra Ferencné szakácskönyve a legjobb, legbővebb és legterjedelmesebb magyar szakácskönyv. Kapható az Újságboltban.

A LENGYEL
cukrászdában
ma és mindennap
BARTALIS
hirneves
szalon zenekara
hangversenyez

Műjég.

Május hó 1-től kezdődőleg MŰJÉG házhoz szállítására előfizetéseket elfogad

Városi-Üzemi Részvénytársaság

Városháza, emelet 17. szám. 2667

A revízió jogi útja

Lukács György a kisebbségi ügyek kiváló szakértője előadást tartott a revízió útjáról. A laikus közönség előtt népszerűen magyarázta meg ezt a komplikált külpolitikai kérdést, mellyel szemben a mi közvéleményünk nagy része tájékozatlanul áll, de amelynek megismerése hozzátartozik ahhoz, hogy a kormány külpolitikáját megérthesse a magyar közvélemény. Kifejtette Lukács György, hogy mi magyarok még a múlt század közepén is önként mennyivel több jogot adtunk a nemzetiségnek, mint amennyit a kisebbségi szerződések az utódállamok magyarságának mai napig juttatnak. Szólt az utódállamoknak magyarellenes agrárreformjáról, a választójogi visszaélésekről és a népszámlálási statisztikák meghamisításáról is. Majd azt fejtegette, hogy a kisebbségi szerződések az utódállamok magyarországi védelme alá helyezték. A Népszövetségnek az az eljárás módja, hogy csak azokat a kisebbségi panaszokat tárgyalja a Tanács, amelyek valamelyik tanácsstag magáévá (tesz. Ismeretes azonban, hogy a politikai hovatartozandóság folytán az érdekeltek, amelyek legtöbb esetben az utódállamok kormányai és azok barátai, sohasem teszik magukévá a kisebbségi panaszokat s így azok sohasem juthatnak a Tanács elé. Az állandó nemzetközi bíróságnak sincs módjában foglalkozni a kisebbségi panaszokkal, mert a bíróság elé megint csak olyan ügy kerülhet, amelyet a kisebbségi kérdésben érdekeltek mindkét kormány egyetértőleg terjeszt a bíróság elé. Erre azonban a jogfosztó kormány természetesen nem kapható. A Melb-Franco elmélet még ezekre a lehetetlen formulákra is ráduplázott, amikor a kisebbségi kérdést úgy kívánta volna megoldani, hogy a nemzeti kisebbségek egyszerűen asszimilálódnak annak az államnak a népességéhez, amelyik felettük éppen az elnyomást és jogfosztást gyakorolja. A kisebbségek helyzetén csak az javíthat, ha a Népszövetségben állandó kisebbségi bizottságot létesítenek, amely nemcsak aktákból a vádlott kormány egyszerű bemozdásai alapján, hanem helyszíni tanulmányok útján alkotja meg véleményét.

Második elengedhetetlen feltétele a kisebbségi kérdés megoldásának az, ha a kisebbségi kérdéseket ezután nem zárt ajtók mögött tárgyalják, hanem azoknak teljes nyilvánosságot adnak és ha a kisebbségi eljárás kontradiktórius lesz, vagyis a felek élő szóval reflektálhatnak egymás érveire. Hogyha nemcsak a tanácsstagoknak lesz meg az előjoguk arra, hogy a kisebbségek ügyét a Tanács elé vigyék és végül, ha a kisebbségi ügyekben a népszövetségi tanács mindig köteles lesz meghallgatni a nemzetközi állandó bíróság véleményét.

Sajnos még a jelenlegi helyzetben nem várhatunk többet e kívánságok teljesítéséből, mint a